

**EURASIA
CENTER**

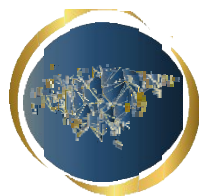
DONALD TRUMP ELSŐ 100 NAPJA ÉS ÁZSIA

Tartalom

Donald Trump első 100 napja és Ázsia.....	3
Összefoglaló.....	3
Kelet-Ázsia.....	5
Kína.....	5
Japán.....	5
Dél-Korea.....	6
Dél-Ázsia.....	8
India.....	8
Pakisztán.....	9
Banglades.....	10
Délkelet-Ázsia.....	10
Délkelet-Ázsia az első 100 nap kezdetén.....	10
A 100 nap főbb irányai és intézkedései.....	11
Bevándorláspolitikai.....	11
Kereskedelempolitika.....	11
Segélyezés.....	12
Az Izrael-Hamász konfliktus.....	12
Orosz-ukrán háború.....	12
Következtetések.....	13
Közel-Kelet.....	13
Trump és az izraeli-palesztin konfliktus.....	14
A kairói csúcstalálkozó, egységes arab álláspont és újjáépítési terv.....	16
Trump és Irán.....	16
A Trump-vámtarifák hatása a Közel-Keleten.....	17
Az amerikai vámtarifák fő célpontjai Kína és az EU, a MENA régiót nem egységesen, mérsékelten és közvetetten érintik.....	17
Az amerikai protekcionizmussal szemben szélesebb körű kereskedelmi átrendeződés várható.....	18
Dél-Kaukázus.....	19
Oroszország és Ukrajna.....	21

**EURASIA
CENTER**

Közép-Ázsia.....	23
A kezdet.....	23
Perifériából új stratégai szintér?	23
Trump vs. Biden kormány politikái Közép-Ázsiával kapcsolatban.....	24
Az Egyesült Államok Közép-Ázsiára vonatkozó stratégiája 2019-2025	24
Trump közép-ázsiai regionális politikájának kezdeti lehetőségei	25
Vámok és Közép-Ázsia	25
Kihívások Közép-Ázsia számára.....	27

Donald Trump első 100 napja és Ázsia

Donald Trump második elnökségének első száz napja rendkívül mozgalmas időszak volt, ami mélyreható változásokat indított el egyrészt az amerikai belpolitikában – gondoljunk csak a szigorú migrációs politikára, a radikális bürokráciacsökkentésre vagy az úgynevezett esélyegyenlőségi és sokszínűségi programok (DEI) felszámolására – másrészt pedig a nemzetközi politikában és gazdaságban. A republikánus elnök intenzív tárgyalásokba kezdett az orosz-ukrán háború lezárása érdekében, elkezdte felszámolni az – álláspontja szerint – az amerikai külpolitikai érdekek ellenvaló segélyezési és soft power politikát (USAID), vámokat vetett ki gyakorlatilag az egész világra, és még hosszan sorolhatnánk a nagy visszhangot kiváltó lépéseket.

A következő elemzésben azt vizsgáljuk, hogy a Donald Trump 2025. január 20-i második elnöki beiktatása óta eltelt időszak amerikai intézkedései hogyan érintették az egyes eurázsiai régiókat és azok országait.

Összefoglaló

A Trump-adminisztráció frontális gazdasági konfliktust vállalt Kínával szemben, a büntetővámok fokozatos emelése kereskedelmi embargó közeli helyzetet teremtett. **Kína** törekedett a tárgyalási lehetőségek fenntartására, de egyúttal világossá tette, hogy csak egyenrangú félként hajlandó egyeztetni. Peking a saját gazdasági ellenálló-képességének megerősítésére és az amerikai vámháború költségessé tételére fókuszál. **Japán** és **Dél-Korea** is keresik a diplomáciai megoldást a vámháborúban, utóbbi helyzetét belpolitikai válság nehezíti.

India esetében a hangsúly katonai és gazdasági együttműködés bővítésére helyeződött. Erről tárgyalt februárban Washingtonban Narendra Modi indiai miniszterelnök, az amerikai vámok átmeneti felfüggesztése mellett pedig a felek gyors megállapodásra törekednek.

Közép-Ázsia továbbra is marginális szerepet játszik az amerikai külpolitikában. Ugyan a régió felértékelődése elkezdődött a Biden-érában, az együttműködés fő motivációja a továbbiakban is elsősorban Kína és Oroszország ellensúlyozása lehet.

Donald Trump második elnöki ciklusának első 100 napja alatt az Egyesült Államok aktívan közvetített az orosz-ukrán háború rendezése érdekében. Bár Trump azt remélte, hogy a konfliktust már a ciklus elején sikerül lezárni, eddig csak részleges előrelépések történtek: energetikai moratórium, ideiglenes tűzszünetek, illetve egy amerikai béketerv ismertetése. A Trump-adminisztráció a háború gyors lezárását szorgalmazza, ugyanakkor a Kijevvel fennálló viszony egy ponton mélypontra süllyedt, különösen az ásványkitermelési megállapodás, valamint a Zelenszkijjel folytatott feszült eszmecsere miatt. Bár a párizsi tárgyalások hoztak eredményt, áttörés nem történt, és Washington jelezte: nem kíván hónapokig tárgyalni. Trump elnök **közel-keleti** politikáját már beiktatása előtt fenyegetésekkel, majd üzleti ajánlatokkal jellemezte. A gázai tűzszüneti megállapodás és a ciszjordániai műveletek mutatták, hogy a térség „végső győzelemre” törekvő logikája nem engedi a békét. Az amerikai elnök nem pártatlan félként lépett fel, hanem a zsidó állam stratégiai céljaival összhangban, míg a palesztinokat éles fenyegetésekkel illette. Az USA új gázai tervét – a „Közel-Kelet Riviérája” – a térségben szinte egyöntetű elutasítás fogadta. Trump üzleti szemléletű, „béketornádóként” való fellépése a korábban passzív arab országokban is nem várt kohéziót eredményezett. Az iráni kérdésben is fenyegető retorika érvényesült, de megindultak tárgyalások Ománban, jelezve a diplomáciai megoldás iránti hajlandóságot.

Donald Trump elnökségének első száz napja **Délkelet-Ázsia** számára gyors és számottevő változásokat indított el, amely nemcsak a kétoldalú államközi kapcsolatokat, hanem a régió tágabb gazdasági és politikai környezetét is átformálta. Az amerikai külpolitika tranzakcionista, protekcionista, merkantilista és biztonságközpontú irányvonala megzavarta a gazdasági kapcsolatokat, és fokozta a regionális aggodalmakat. Az amerikai vámpolitika a vámok kivetésével és felfüggesztésével járó fenyegetéseken keresztül befolyásolta a külgazdasági stratégiákat. A USAID programok visszavágása különösen a kevésbé fejlett ASEAN-országokat érintette. A térség országai autonómiájuk megőrzésére, nemzetgazdasági érdekeik védelmére és a stabilitás biztosítására törekednek, miközben az USA-Kína verseny nyomán új regionális egyensúly és szétaprózódás lehetősége is megjelent.

Kelet-Ázsia

Kína

Trump első száz napja Kína számára az egészspályás letámadás kezdetét, a kereskedelmi háború rohamos eszkalációját, áprilisa tetőpontját jelentette, a gyávanyúljáték végén pedig egyik fél sem rántotta el a kormányt, így végül frontális összeütközés történt. Bár Kína kezdetben törekedett teret hagyni a tárgyalásoknak és nem akarta súlyosbítani a konfliktust, azt is világossá tette, hogy nem fogja hagyni magát, csak egyenrangú félként elismerve hajlandó tárgyalni, és felveszi a kesztyűt. Februártól Trump fokozatosan növelte a kínai termékekre kivetett büntetővámok tarifáját, melyre Peking eleinte inkább szimbolikus viszontvámokkal válaszolt, mivel az arcvesztést, de az eszkalációt is el akarta kerülni. Áprilisa azonban egyértelművé vált, hogy az eszkalációt nem fogják, és az amerikaiaknak nem is áll szándékukban tárgyalásokkal megállítani, a kölcsönös vámok pedig olyan szintre emelkedtek, hogy az gyakorlatilag kereskedelmi embargót jelent egymás felé. Kínára nem is vonatkozik az Amerika többi kereskedelmi partnerénél „kegyesen” bejelentett 90 napos haladék a viszonzásági vámokat illetően, ezzel jelezve, hogy Washington nem keres tárgyalást, alkut Pekinggel.

Kínában az első Trump-adminisztráció tapasztalati alapján felkészültek arra, hogy az amerikai elnök folytatja Kína-ellenes kereskedelem- és vámpolitikáját, azonban az első száz nap erősítette meg, hogy Trump ezúttal nem valamilyen engedmények, konkrét intézkedések kicsikarását szeretné elérni a vámokkal, hanem nyíltan szétválasztásra törekednek, amelyet kemény hangvételű nyilatkozatok is megerősítettek. Ugyanakkor a „frontális összeütközést” követően némileg ellentmondó kijelentések is elhangzottak: április 25-én Donald Trump azt állította, hogy folyamatban vannak a vámtárgyalások Kínával, és arra utalt, hogy ha a kínai piacok megnyílnának az amerikai termékek előtt, sor kerülhetne a vámok eltörlésére. Peking azonban határozottan cáfolta, hogy bármilyen tárgyalások lennének folyamatban, és felszólította az Egyesült Államokat, hogy ne keltsen zavart.

Trump első száz napja Kína számára tehát az amerikai-kínai kereskedelmi háború csúcspontig jutó eszkalációját hozta el. Ennek következtében az elkövetkezendő időszakban Kína arra fog fókuszálni, hogy a kialakult helyzetet, a két nagyhatalom „összeütközését” követően alkalmazkodjon a kialakult helyzethez és minimalizálja a saját magára nézve negatív hatásokat egyéb külkereskedelmi kapcsolatainak, illetve hazai gazdaságának újrendezésével és megerősítésével, miközben minél költségesebbé teszi Amerika számára a vámháborút.

Japán

Tokió számára prioritás volt, hogy minél hamarabb megalapozza a jó kapcsolatokat Donald Trumppal. A néhai Abe Shinzo volt miniszterelnök és Trump között kifejezetten jó volt a viszony, Ishiba esetében azonban attól tartott a közvélemény, hogy az igyekezet ellenére nem fog tudni olyan személyes kapcsolatot kialakítani Trumppal, mint amelyet Abének sikerült és ami Tokió érdekeit szolgálná. Ishiba végül február 7-én, második államfőként látogathatta meg Trumpot Washingtonban, ahol diplomáciai sikerként elkönnyelhető találkozót tudhatott maga mögött, elméletben ideális alapot szolgáltatva a japán-amerikai kapcsolatoknak. A találkozón elsősorban kereskedelmi és védelmi kérdésekről esett szó. Japán eleve készült

Trump magasabb védelmi ráfordítással kapcsolatos igényeire, ezért Ishiba ígéretet tett, hogy megduplázza védelmi büdzsáját 2027-ig, cserébe pedig megkapták Washingtontól a biztonsági garancia megerősítését.

Ami a gazdasági kérdéseket illeti, a kereskedelmi deficit csökkentésére Ishiba rekordszámú LNG vásárlását és újabb japán befektetéseket helyezett kilátásba. A jó hangulatú találkozó letudása fontos fegyvertény volt Ishibának, aki megerősíthette általa még saját pártján belül is bizonytalan pozícióját.

A sikeres találkozó azonban nem vette elejét Trump vámjainak: Japánt először a február 10-i, alumínium- és acélimportra, majd az április 3-i, autók importjára vonatkozó 25%-os amerikai tarifák érintették érzékenyen. Ezt követték a viszonyossági vámok, amelyek Japán esetében 24%-os tarifát jelentettek, azonban mint ismeretes, Trump végül felfüggesztette azokat, Tokióra így egyelőre „csak” 10%-os általános vám vonatkozik. Trump vámpolitikája komoly fejfájást okoz Tokiónak, különösen a gazdaságának motorját képező járműexport miatt, amelynek az Egyesült Államok a fő exportdesztinációja. Mivel Tokió az amerikai biztonsági garancia és az összefonódó biztonsági láncok révén erősen kitett Washingtonnak, Japán számára nem volt opció, hogy saját vámokkal válaszoljon Trump büntetővámjaira. Ishiba kormánya ezért, bár a vámokat sajnálatosnak és multilaterális kereskedelmi rendszer szempontjából rendkívül károsnak ítéli, békésen reagált a vámokra és proaktív tárgyalással igyekszik kilobbizni Japán számára a vámok csökkentését.

A viszonyossági vámok feloldásához Japán erőteljes ösztönzést kapott az amerikai kormány részéről, hogy a deficitet kereskedelmet hatalmas mennyiségű amerikai, egészen pontosan alaskai LNG vásárlásával tegye kiegyenlítettebbé. Alaszka kormányzója március végén Tokióban is tárgyalta döntéshozókkal és vállalati vezetőkkel, hogy rábírja Japánt az Alaszka LNG-projektben való befektetésre és nagy mennyiségű gáz lekötésére. A projekt központi elemét képezte a Trump-kormányzat viszonyulásának a kelet-ázsiai szövetségeseket illetően, az elmúlt száz nap számos megnyilvánulása látványosan azt jelezte, hogy Washington rekordmennyiségű LNG-t akar vásároltatni Japánnal a vámmentességért cserébe. Tokió ezt érzékelve nagy nyitottságot tanúsított az amerikai LNG eddig nem látott mennyiségekben való felvásárlásra – habár lehetséges, hogy nem a nehezen kivitelezhető és nyereségeségét tekintve megkérdőjelezhető Alaszka LNG-projekten keresztül, hanem egyéb amerikai forrásokból. Tokió jelenleg is nagy diplomáciai erőfeszítéseket tesz, hogy tárgyalásos úton kedvezőbb vámfeltételeket alkudjon ki magának, az alkunak pedig valószínűsíthetően nagy mennyiségű amerikai LNG is részét fogja képezni.

Trump első száz napja összességében arról szólt Japán számára, hogy megpróbálja az elnök prioritásaihoz, stílusához alkalmazkodva jó kapcsolatokat megalapozni a két vezető között. Az eddigi tapasztalatok és Trump ígéretei alapján második elnökségének hivatalos kezdete előtt is lehetett tudni, hogy szövetségi viszonyrendszerét a megítélésében amerikai érdekekhez jobban igazodó módon szeretné újraprendezni. Ezzel Tokióban is tisztában voltak, így a rekálbrálás szempontjából különösen kritikus kezdeti időszakban igyekeztek elejét venni a trumpi újraértékelésnek, megerősíteni Japán mint szövetséges fontosságát és a japán érdekeket minél inkább becsatornázva egy mindkét fél számára elfogadhatóan megalapozni az együttműködést az elkövetkezendő négy évre.

Dél-Korea

Trump elnökségére aggodalommal tekintettek Szöulban, az adminisztráció első száz napja pedig igazolta a félelmek megalapozottságát. Dél-Koreát ráadásul különleges helyzetben, belpolitikai vákuumban érte a Trump 2.0-korszak kezdete, mivel a 2024. december 3-án bevezetett, rövid életű katonai jogrend következtében Jun Szogjol elnököt felfüggesztették, az alkotmánybíróság ítélete alapján pedig június 3-án tartanak előrehozott választásokat. Trump első száz napját így Dél-Korea valódi csúcsvezető nélkül töltötte, ami jelentősen korlátozta diplomáciai mozgásterét. Nem kerülhetett így sor például személyes találkozóra az amerikai elnökkel, ami szerencsétlen fejlemény tekintve Trump preferenciáját a személyes, erős vezetők közötti diplomáciát illetően. Az aggodalmakat, hogy Dél-Korea hátrányosabb helyzetbe kerül, mivel nem tud időben jó kapcsolatot kiépíteni az amerikai elnökkel, az is fokozta, hogy Pete Hegseth védelmi miniszter ázsia-csendes-óceáni útján, amely során Japánt és a Fülöp-szigeteket is meglátogatta, nem állt meg Szöulban.

Trump első száz napjának legfontosabb fejleménye Dél-Korea számára természetesen a kereskedelempolitikai fejlemények voltak. Dél-Koreát nem csupán az egyelőre lebegtetett, 25%-os viszonyossági vámok érintenék érzékenyen, hanem az autókra külön kivetett 25%-os vámtarifa is. A járművek ugyanis az ország 2. legfontosabb exportterméke, a járműexport 49%-a pedig az USA-ba irányul, ezzel az Egyesült Államok a dél-koreai autóexport fő desztinációja. Az autóimportot érintő 25%-os amerikai vám becslések szerint 7%-kal is visszavetheti Dél-Korea autógyártását. A washingtoni biztonsági garanciának kitett Szöulnak nem áll módjában viszontvámokkal válaszolni az amerikai tarifákra, ezért igyekszik üzleti delegációkon, minisztereken keresztül tárgyalni a kedvezőbb feltételekért. Fontos eszköz lehet a tárgyalások során Dél-Korea kezében világklasszis hajógyártói bázisa és az együttműködés hajógyártás terén az amerikaiakkal, amelyre Trump több ízben is utalt elnöksége eddigi szakasza során. A viszonyossági vámok feloldásához Dél-Korea is erőteljes ösztönzésben részesült az amerikai kormány részéről, hogy a deficitet kereskedelmet hatalmas mennyiségű amerikai, egészen pontosan alaszka LNG vásárlásával tegye kiegyenlítettebbé. Alaszka kormányzója március végén Szöulban is tárgyalt döntéshozókkal és vállalati vezetőikkel, hogy rábírja Dél-Koreát az Alaszka LNG-projektben való befektetésre és nagy mennyiségű gáz lekötésére. A projekt központi elemét képezte a Trump-kormányzat viszonyulásának a kelet-ázsiai szövetségeseket illetően, az elmúlt száz nap számos megnyilvánulása egyértelművé tette, hogy Washington rekordmennyiségű LNG-t akar vásároltatni Dél-Koreával a vámmentességért cserébe. A jelenlegi tendenciák alapján a nyomásgyakorlás nem fog megszűnni addig, amíg Szöul nem köt le elegendő mennyiségű amerikai LNG-t – bár a projekt nehéz kivitelezhetősége, profitabilitásának megkérdőjelezhetősége miatt elképzelhető, hogy az Alaszka LNG-jelentette évtizedes elköteleződés helyett egyéb amerikai forrásokból igyekszik majd növelni energiaiimportját Dél-Korea. Jelentős volt Dél-Korea számára, hogy Trump elnök első száz napja során számos alkalommal kifejezte, ismét tárgyalóasztalhoz ülne Kim Dzsongünnel. A kijelentések, illetve a tény, hogy Trump atomhatalomként hivatkozott Észak-Koreára, félelmet keltettek Szöulban, hogy az amerikai elnök egy kisebb mértékű (de reálisabban megvalósítható) alku érdekében, de facto atomhatalomnak ismerné el Phenjant, és feladná a Koreai-félsziget denuklearizációjának célját.

Dél-Ázsia

Donald Trump Dél-Ázsia politikája a [szövetségek megerősítésére](#) és Kína növekvő befolyásának ellensúlyozására összpontosít a régióban. Ennek érdekében az Egyesült Államok prioritásként kezeli az Indiával való partnerség megerősítését, a katonai együttműködés fokozását fegyvereladások, közös hadgyakorlatok és hírszerzési információk megosztása révén. E partnerség célja a regionális stabilitás előmozdítása és ellensúly teremtése Kínával szemben. Megfigyelhető, hogy a [Pakisztánnal szembeni megközelítés](#) pragmatikusabbá vált, arra ösztönözve Iszlámábádöt, hogy határozottan lépjen fel a terrorizmus ellen, miközben a gazdasági kapcsolatokat is ápolja. Ez elmozdulást jelent a korábbi kritikus álláspontokhoz képest. Az Egyesült Államok továbbra is jelentős szerepet vállal Afganisztánban, támogatja az afgán kormányt és részt vesz a béketárgyalásokon a régió stabilizálása érdekében a folyamatos kihívások közepette, miközben Washington egy [tranzakciós, realista megközelítést](#) fogadott el. A gazdasági szerepvállalást tekintve a Trump-kormányzat olyan kereskedelmi megállapodásokat és kezdeményezéseket támogat, amelyek célja a technológiai és infrastrukturális beruházások növelése Dél-Ázsiában, megerősítve a gazdasági kapcsolatokat a regionális nemzetekkel. Emellett ez a megközelítés magában foglalja az éghajlatváltozás hatásainak kezelését és a fenntartható fejlesztési projektek előmozdítását, felismerve a dél-ázsiai országok sebezhetőségét. A Trump kormány [által kivetett vámok](#) azonban komolyan érintik a régió országait, nem véletlen, hogy szinte az összes érdekelt fél tárgyalásos úton kívánja rendezni a problémát.

India

Donald Trump India-politikája [jelentősen átalakult](#), annak érdekében, hogy a változó geopolitikai dinamika közepette megerősítse a kétoldalú kapcsolatokat. A legfontosabb fejlemények a védelmi együttműködés fokozására összpontosítanak, beleértve az amerikai fegyvereladások és technológiaátadások növelését, hogy megerősítsék India katonai képességeit a regionális fenyegetésekkel szemben, különösen Kína részéről.

Narendra Modi miniszterelnök február 14-én látogatott Washingtonba, melynek során Trump elmondta, hogy kormánya úgy akarja csökkenteni az Indiával szembeni kereskedelmi deficitet – amely 50 milliárd dollár –, hogy növeli az országba irányuló amerikai energiaexportot. Modi pedig felajánlotta, hogy 2030-ra megduplázza a Washingtonnal folytatott kétoldalú [kereskedelmet 500 milliárd dollárra](#). Az amerikai elnök arról is beszélt, hogy az Egyesült Államok növelni fogja katonai eladásait Indiának, ennek keretében F-35 lopakodó vadászpilóta nélküli repülőgépeket is szeretne eladni Indiának. Habár Trump már ekkor vámok kivetését helyezte kilátásba Ő és Modi megállapodtak abban, hogy a kereskedelmi aggályok megoldására irányuló megállapodáson dolgoznak, ami várhatóan még az idén lezárul. Az Egyesült Államok India [legnagyobb kereskedelmi partnere](#) is, a kétoldalú kereskedelem értéke a közelmúltig 190 milliárd dollár volt. A Trump-Modi találkozó bizonyította, hogy a két vezető továbbra is szoros kapcsolatban áll egymással, ami az országaik közötti együttműködést is elősegíti.

Határozott lépéseket tettek a felek, a vámok csökkentésére és az amerikai befektetések előmozdítására irányuló kezdeményezésekkel olyan kritikus ágazatokban, mint a gyógyszeripar, a félvezetők és a megújuló energiaforrások. Közös vállalatokat támogattak a gyártás megerősítése és az ellátási lánc rugalmasságának kezelése érdekében. A környezetvédelmi együttműködés a partnerség [új dimenziójává vált](#), mindkét ország tiszta energiával kapcsolatos kezdeményezésekben vesz részt. A kulturális és oktatási csereprogramok szintén a kölcsönös megértés elmélyítését célozzák.

Az amerikai elnök április 2-án „kedvezményes”, [26 százalékos vámot](#) vetett ki az indiai importra, szemben az amerikai árukra kivetett 52 százalékos indiai vámmal, ami azonban a hivatalos rendelet szerint 27%-os lesz, amelyet viszont április 9-én 90 napra felfüggesztett az elnök. Időközben India mindent megtesz annak érdekében, hogy minél hamarabb megállapodásra jusson Washingtonnal.

Április 21-én JD Vance amerikai [alelnök Indiába érkezett](#), melynek során a két ország gazdasági lehetőségeinek feltárására és kétoldalú kereskedelmi megállapodásról szóló tárgyalásokra törekedtek a felek.

Az Egyesült Államok támogatja India szerepét a nemzetközi fórumokon, különösen az ENSZ Biztonsági Tanácsában való állandó tagságra irányuló törekvését, ami világosan tükrözi India stratégiai jelentőségét a globális kormányzás szempontjából.

Trump politikája a biztonság, a gazdasági együttműködés és a közös értékek előmozdítására irányuló átfogó stratégiát tükrözi, amely Indiát az indo-csendes-óceáni térség kulcsfontosságú partnereként pozicionálja, miközben az együttműködésre helyezve a hangsúlyt kezeli a kortárs globális kérdéseket.

Pakisztán

Trump elnök Pakisztán-politikáját több olyan jelentős esemény is fémjelezte amelyek befolyásolták a kétoldalú kapcsolatokat. Az egyik kulcsmomentum [Trump februári washingtoni találkozója](#) volt Imran Khan korábbi pakisztáni miniszterelnökkel, amelynek során felajánlotta, hogy közvetít India és Pakisztán között a kasmíri konfliktusban. Az Egyesült Államok emellett fokozta a diplomáciai kötelezettségvállalásokat az India és Pakisztán közötti párbeszéd előmozdítása érdekében, miközben arra sürgette Pakisztánt, hogy határozottabban lépjen fel a terrorizmus ellen.

A Pakisztánnak nyújtott amerikai katonai segínyt úgy módosították, hogy az inkább a felkelés elleni műveletek támogatására összpontosítson, miközben megbeszéléseket folytattak a hírszerzési információk megosztásának fokozásáról. A gazdasági kapcsolatokkal is foglalkoztak, mivel az Egyesült Államok kereskedelmi megbeszéléseket folytatott Pakisztánnal, azzal a céllal, hogy a régiót a gazdasági fejlődés révén stabilizálják. Az év során Trump a tálibokkal kapcsolatban is keményen fellépett, ami feszültségekhez vezetett Pakisztánnal, amelyet arra ösztönöztek, hogy [harcoljon a határain belüli militáns](#) csoportok ellen. Egyértelmű, hogy az afganisztáni amerikai törekvések csupán Pakisztán segítségével valósíthatóak meg.

Április 2-án [Trump 29%-os vámot vetett ki](#) a Pakisztánból érkező exportcikkekre, később ezt is felfüggesztette 90 napra. Elsősorban a textiltermékeket és a mezőgazdasági termékeket érinti hátrányosan ez az intézkedés. Pakisztán kormánya mindenképpen tárgyalni szeretne a kereskedelmi egyensúlytalanság javítása érdekében, melyre várhatóan [májusban kerülhet sor](#).

Trump 2025 politikája aktívabb amerikai szerepvállalást tükrözött a dél-ázsiai diplomáciában, kiegyensúlyozva az India és Pakisztán közötti kapcsolatokat, miközben a terrorizmus és a gazdasági stabilitás kérdéseivel szembesült a folyamatos geopolitikai kihívások közepette.

Banglades

A Trump-kormányzat Dél-Ázsia harmadik legnépesebb államára Bangladesre vonatkozó politikáját a gazdasági és diplomáciai intézkedések egyvelege határozta meg. Az egyik legjelentősebb intézkedés a Bangladesnek nyújtott [külföldi segélyek befagyasztásáról](#) szóló januári döntés volt, amely stratégiai változást jelentett az Egyesült Államok és a Banglades közötti kapcsolatok terén. A döntés nehéz helyzetbe hozta a civil szervezeteket, miközben a Mianmarból érkezett rohingyák ellátása is megkérdőjeleződött.

Szintén nagyhorderővel bírt a bangladesi ruházati cikkek Egyesült Államokba irányuló exportjára vonatkozó 37%-os vám kivetése, amely a kereskedelmi egyensúlytalanságok kezelésére és az amerikai munkahelyek védelmére irányuló szélesebb körű erőfeszítés része volt. Habár 90 napra felfüggesztették, a vám további terhet róhat Banglades gazdaságára, különösen a GDP szempontjából létfontosságú ruházati ágazatot érintve. A tervek szerint a jövő héten magas szintű [bangladesi küldöttség látogat](#) az Egyesült Államokba, hogy megbeszéléseket folytasson a folyamatban lévő vámügyi kihívásokról.

Délkelet-Ázsia

Donald Trump második elnöki mandátumának első 100 napja gyorsan és számottevően kezdte átformálni a kétoldalú államközi kapcsolatok mellett Délkelet-Ázsia tágabb gazdasági és politikai környezetét is. Az elmúlt bő negyedévben az amerikai kormányzat tranzakcionalista, protekcionista, merkantilista és biztonságközpontú külgazdasági és külpolitikát folytatott, ami megzavarta a nemzetközi és a szektorokon belüli gazdasági kapcsolatokat, feszegette a diplomáciai normákat és fokozta a délkelet-ázsiai regionális aggodalmakat a hatályos nemzetgazdasági tervek megvalósíthatóságát és a fejlesztési célok elérhetőségét illetően. Az amerikai kereskedelmi intézkedések arra készítették a regionális gazdaságokat, hogy árukereskedelmi kiviteldiverzifikációra törekedjenek, miközben nyitottságot mutatnak a megerősített katonai együttműködésre az USA-val. A régió állami azonban továbbra is óvakodnak attól, hogy az amerikai-kínai stratégiai feszültségek megnyilvánulásainak nyílt terepévé váljanak, és a változó globális dinamika közepette az autonómia és a stabilitás pragmatikus fenntartására törekszenek.

Délkelet-Ázsia az első 100 nap kezdetén

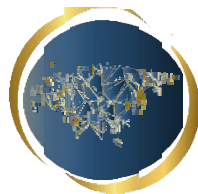
Az ASEAN-régió gazdasági és biztonsági helyzete a második Trump elnökség kezdetén stabil és viszonylag erős volt. Az Ázsiai Fejlesztési Bank szerint a régió gazdasági növekedése 2024-ben 4,7 százalékos volt (Malajzia, Szingapúr, Thaiföld és Vietnám erősebb teljesítményt mutatott), és a Bank 2025-re is hasonló növekedési ütemet prognosztizált. Az ellátási láncok kiszerveződése Kínából több délkelet-ázsiai gazdaságnak kedvezett, köztük Vietnámnak és Indonéziának, de a növekedésnek más belföldi hajtóerői is voltak, többek között a belső kereslet, a hatékony kereskedelempolitika és a downstreaming ipari stratégiák.

Délkelet-Ázsia januárban relatíve békés volt. Kivételt képez a mianmari polgárháború, valamint az elősorban a Fülöp-szigetek és Kína között a Dél-kínai-tengeren egyre erősödő konfrontáció. Bár az ASEAN-nak kihívást jelent mindkét kérdés kezelése, az ügyek nem bénították meg a csoportosulás működését, amit

Indonézia 2023-as és Laosz 2024-es ASEAN-elnökségének eredményessége is bizonyította. Malajzia ideai elnöksége is optimistán és energikusan indult ambiciózus menetrend alapján.

A 100 nap főbb irányai és intézkedései

A január 20-án, az elnök első mandátumához képest erősebb belföldi legitimitációval és kevesebb törvényhozási és igazságszolgáltatási kompromisszumkényszerrel hivatalba lépő Trump-kormányzat legfőbb lépései az első 100 napban a bevándorlás, a kereskedelem és a külföldi segélyezés, az Izrael-Hamász konfliktus és az orosz-ukrán háború terén történtek. A Trump-kormányzat politikájának mind a négy aspektusa befolyásolta a délkelet-ázsiai stratégiai környezetet. Az alábbiakban ezekre térünk ki.

**EURASIA
CENTER**

Bevándorláspolitiká

Az USA-ba irányuló, papírok nélküli bevándorlás tekintetében Délkelet-Ázsiában a Fülöp-szigetek a fő kibocsátó ország: a becslések szerint 130 000 illegális filippínó bevándorló tartózkodik az Egyesült Államokban. Manila azonban békülékeny álláspontot képvisel a kitoloncolásokkal kapcsolatban, és a szigetország Washingtonban akkreditált nagykövete többször kérte az illegális bevándorlókat, hogy önként távozzanak az Egyesült Államokból. Ennélfogva nem valószínű, hogy a bevándorláspolitiká önmagában kisiklatná vagy komolyan befolyásolná az USA és Délkelet-Ázsia közötti kapcsolatokat.

Kereskedelempolitika

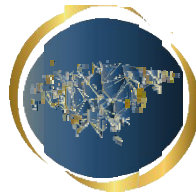
A kereskedelem terén összetettebb a kapcsolatok megváltozása. Az ASEAN magas, 93 százalékos GDP-arányos kereskedelemmel rendelkezik. A feldolgozóipari export jelentős értéket ad a régió GDP-jéhez az autóipar, a félvezetők, az elektromos gépek, a feldolgozott ásványi anyagok és a textilipar területén. Az ASEAN-nak ezért erős érdeke fűződik a többoldalú kereskedelmi rend megőrzéséhez.

A Trump-kormányzat éppen a többoldalú (szabad)kereskedelmi rendet támadja a vámok egész sorának bejelentésével és/vagy kivetésével. Az ASEAN számára legfontosabb ágazatok – az autóipar, a félvezetők és a kritikus ásványi anyagok (például a nikkel) – kiemelt helyen szerepelnek Trump napirendjén. Az USA-val szemben kereskedelmi többletet felmutató délkelet-ázsiai országok (minden ország, kivéve Szingapúr) a protekcionista intézkedések célpontjaivá is váltak. A régió minden országa a közvetlen és/vagy a járulékos károktól tart. Különösen Vietnám, Thaiföld, Malajzia és a Fülöp-szigetek – amelyek mind erősen integrálódtak a globális ellátási láncokba – bizonytalansággal néznek szembe az üzleti és makrogazdasági tervezés terén, mivel Trump „Amerika az első” programja azzal fenyeget, hogy megzavarja a gyártási folyamatokat az értékesítési csatornákat és a beruházási mintákat.

A Trump-kormányzat a vámokkal való fenyegetést, azok kivetését és felfüggesztését eszközként is használja arra, hogy engedményeket kényszerítsen ki egy sor kérdésben, többek között az USA és Kína közötti versengéssel kapcsolatban. Az amerikai-kínai kereskedelmi háború középpontjában a félvezetők és a zöld iparágak állnak. Az ASEAN, legalábbis rövid távon egyértelműen profitál e két iparág globális ellátási láncainak a versengésből eredő átalakulásából a kereskedelem, a hozzáadott érték és a közvetlen külföldi befektetések tekintetében. Ezeket az előnyöket azonban bőven ellensúlyozhatja a globális ellátási láncok nagyobb mértékű megszakadása, amennyiben az világ két legnagyobb gazdasága közötti ellenintézkedéscserék tovább folytatódnak. Az ASEAN Kínától való nagyfokú kereskedelmi függősége, miközben az USA a legnagyobb befektetője és a technológiaátadás fő forrása, gazdaságilag lehetetlenné és bomlasztóvá teszi az oldálváltást akár az amerikai, akár a kínai ellátási láncrendszerbe történő gyors betagozódás mellett.

Segélyezés

A Washington által a USAID majdnem felszámolásával járó masszív külföldi segélycsökkentés a legjobban a kevésbé fejlett ASEAN-államokat, Kambodzsát, Laoszt és Mianmart érinti. Az USAID programjainak jelentős csökkentése ezekben az országokban a taposóaknak felszámolására, a menekültek egészségügyi ellátására és az oktatásra irányuló kezdeményezések felfüggesztését vagy hátráltatását eredményezte. Jóllehet, ha a nemzeti kormányok lépéseket tesznek a támogatáskiesés enyhítésére, a régió nagyrészt képes lehet enyhíteni a károkat. Az amerikai segélyek kivonása adományozói szempontból is lehetőséget teremt többek között Kína, az EU és Japán számára, hogy betöltsék a finanszírozási űrt és növeljék helyi (el)ismertségüket és befolyásukat.

**EURASIA
CENTER**

Az Izrael-Hamász konfliktus

Az izraeli-palesztin kérdés komoly közbeszédtematizáló és politikaformáló hatással bír Délkelet-Ázsia egyes országaiban. A Palesztina-párti, szunnita muszlim többségű Indonézia, Malajzia és Brunei mellett, például Thaiföld és Vietnám szintén aggodalmukat fejezték ki a nemzetközi jog tömeges megsértése miatt Gázában. Trump diplomáciai erőfeszítései nyomán egy Délkelet-Ázsiában is értékelt tűzszünet lépett életbe Gázában, ám javaslata, hogy a gázai lakosságot más arab országokba telepítsék át, nem talált kedvező fogadtatásra. Ez és a hasonló Izrael-párti javaslatok meglehet egyszerűen nyomásgyakorlási taktikák, ám ha megvalósulnának, az valószínűleg aláásná az Egyesült Államok Indonéziához és Malajziához fűződő kapcsolatait.

Orosz-ukrán háború

Trump elnöknek az orosz-ukrán háborúval kapcsolatos korábbi amerikai politikától való radikális retorikai és gyakorlati szakításának komoly tanulságai vannak Délkelet-Ázsia számára. Azzal, hogy látszólag elvágta a háború befejezésének gordiuszi csomóját, és többnyire figyelmen kívül hagyta európai szövetségesei és Ukrajna véleményét, Washington a nagyhatalmi kapcsolatok olyan modelljét követi, amely még inkább a saját vélt érdekeire összpontosít, még akkor is, ha a kormányzat vezető tisztségviselői riasztóan tájékoztatlannak tűnnek Kelet-Európa mellett az ASEAN régiót illetően is. A másik tanulság a régió döntéshozói számára, hogy az amerikai-kínai verseny valószínűleg élénkebben fog folytatódni, ha az általános katonai egyensúlyról, a csúcstechnológiáról és a kritikus ásványkincsekről van szó. A Trump-kormányzat Oroszország felé való közeledését részben az vezérelheti, hogy nagyobb teret teremtsen a Kínára való összpontosításnak, ami az amerikai létfontosságú érdekek és jelenlét Délkelet-Ázsiára történő további kiterjesztésének szemléletére is hathat. Ez nem jelenti az USA kivonulását vagy szövetségi reláció (Fülöp-szigetek és Thaiföld) feladását, Washington azonban átrajzolhatja Kelet- és Délkelet-Ázsiában a védelmi körvonalait, hogy kevesebbet fordítson védekezésre, miközben érvényesíti a valóban létfontosságúnak ítélt érdekeit. Az amerikai nagystratégia ilyen irányú változásának lehetősége jelentős újrapozicionálásra adhat okot az ASEAN-on belül. Ha például a Dél-kínai-tenger határvitáit Washington alább rangsorolja, Manila óvatosabb megközelítést alkalmazhat a Kínával folytatott vitájában. Ez csökkenthetné a Fülöp-szigetek és más ASEAN-tagállamok közötti növekvő nézetkülönbségeket azzal kapcsolatban, hogy hogyan reagáljanak ideálisan Peking tevékenységeire. Másrészt az USA részéről a kereskedelemmel, az ellátási láncokkal és a természeti erőforrásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos erősebb és kétoldalúan differenciált nyomás belső versenyt generálhat a délkelet-ázsiai államok között a Washingtonnal való legjobb mellékalkuért, ami gyengítheti az ASEAN egységét. Az ilyen nyomás változó módokon vonzóbb partnerré teheti Kínát, Japánt és Indiát az egyes ASEAN-államok számára.

Következtetések

Donald Trump második elnökségének első 100 napja Délkelet-Ázsiában egy geopolitikai átrendeződés kezdetét jelentette. A térség országai ezen időszak alatt és előreláthatólag a közeljövőben is az autonómia megőrzését, a nemzetgazdasági érdekek védelmét és a stabilitás biztosítása fogják priorizálni. A jövőbeli cselekvési forgatókönyvek szempontjából három fő irányvonal rajzolódik ki:

- Az USA szorosabb bilaterális szövetségépítése: A Fülöp-szigetek, Vietnám és esetleg Szingapúr esetében az USA megerősítheti pozícióját, részben katonai bázisok létesítésével és gazdasági ösztönzőkkel.
- Regionális szétaprózódás: Délkelet-Ázsia országai egyre inkább egyéni stratégiákat követhetnek, így az ASEAN kohéziója gyengülhet.

- Új regionális egyensúly: A délkelet-ázsiai országok erősíthetik saját regionális kezdeményezéseiket (pl. RCEP), hogy ellensúlyozzák az USA-Kína vetélkedésből eredő feszültségeket.

Az ASEAN-on belüli sokkal mélyebb konzultációra és koordinációra lesz szükség ahhoz, hogy a tagállamok egységesen tudjanak alkalmazkodni és reagálni az új realitásokhoz.

Közel-Kelet

Egy új világrend van kialakulóban, melyet nagy- és középhatalmak és regionális szereplők formálnak. Ezek közül egyes szereplők egymással stratégiai szövetségben alakítják az erőtereiket kölcsönös előnyök mentén (lásd Irán-Oroszország). Mások ügyek mentén való együttműködésben és nem szövetségi rendszerben teszik ezt (Kína és partnerei).

Az Egyesült Államok az új amerikai elnökkel a „trumpizmus” jegyében dominánsan, erőből szándékozik alakítani az új világrendet egy új amerikai szerepvállalással. Ugyanakkor már nem a világ egyedüli szuperhatalmaként definiálja önmagát, a globalista törekvésekkel szakítva az Egyesült Államok a saját érdekét nézi minden tranzakcióban. A korábbi gyakorlattal ellentétben már nem globálisan kívánja az erőtereit kiterjeszteni – ami inkább költséges, mint kifizetődő – csak bizonyos területeket kíván magának biztosítani, ott azonban inkább a dominanciára törekvés jellemzi és nem az együttműködésre való hajlandóság.

A Közel-Keleten is, mely a világ egyik legérzékenyebb, konfliktusokkal terhelt régiója, fenyegetésekkel majd üzenet ajánlva lépett fel már közvetlenül az elnöki beiktatása előtt.

Trump és az izraeli-palesztin konfliktus

A Közel-Kelet legnagyobb destabilizáló faktora a palesztin-izraeli konfliktus. Míg a szomszédos arab országok és az öböl-államok tárgyalás mentén rendeznék a gázai kérdést, addig a konfliktusban közvetlenül érintett izraeli és palesztin felek a tárgyalásokat megszakítva, háttérbe szorítva ismételt fegyveres eszközökhöz folyamodnak. Ráadásul mindkét fél számára egy „végső győzelem” a cél, ami nem a legjobb előfeltétele a béketárgyalások sikerének. Sem a gazdasági prosperálásra koncentráló öböl államok, sem a fegyveres konfliktusban álló felek nem képesek megoldani ezt a helyzetet. E patthelyzetnek a feloldására kívülről, nagyhatalmi ráhatással jelentkezett be az [egyszerre mindenhol, mindent elrendezni](#) akaró „Trump-tornádó”, békét, stabilitást és prosperálást is ígérve – és fenyegetve.

A holtponthól való elmozdulásként és egyfajta sikerként is értelmezhető, hogy előzetes tárgyalások és [fenyegetések](#) hatására még elnöki beiktatása előtt Gázában január 15.-én létrejött egy tűzszüneti megegyezés. Ezt azonban beárnyékolta, hogy annak hatályba lépéséig további palesztin civileket öltek meg az izraeli fegyveres erők. Tovább csökkentette a „béketeremtés” eredményességét, hogy a gázai tűzszüneti megállapodás aláírása után a ciszjordániai területekre helyeződtek át a katonai műveletek. Az ünnepelt tűzszünet nem volt teljes, a békét még nem hozta el és még azelőtt következett be, mielőtt a zsidó államnak sikerült volna elérnie a célját: [megsemmisíteni](#) a létezésére továbbra is veszélyt jelentő palesztin fegyveres erőket.

Izrael tartós önmérsékletre bírásához úgy tűnik, hogy nincs meg az akarat az új amerikai adminisztrációban. Sőt a szándék sem, mivel Izraelt [stratégiai céljaiban](#) segíteni látszik. A zsidó állam számára csak azt követően lehet majd békéről beszélni. A térségben lévő ellenségeinek hasonló a felfogása – ebben az egyben megegyeznek. A tűzszünet a felek számára csupán időnyerés a további összecsapások és a „végső

győzelem” előtt. A két fél közötti tárgyalások csupán időhúzásnak tűnnek és folyton az addig elért egyezségek megsértésével, illetve be nem tartásával [vádolják](#) egymást.

Egy ilyen felállásban erélyes, külső nagyhatalmi ráhatással lehet csak elmozdulást elérni a tartós rendezés irányába. Trump, személyiségéből is adódóan nem békefuvalatként, hanem „béketornádóként” szándékozhatott fellépni közel-keleti békemissziójában.

Trump ugyanakkor nem egy pártatlan harmadik fél. Míg az egyik felet maradéktalanul támogatja, a másikat sötétben fenyegeti. A Hamasszal szemben kilátásba helyezte, hogy a „[pokol kapui fognak megnyílni](#)” amennyiben nem engedik el a túszoikat.

Kérdéses, hogy e fenyegetések célja az elrettentés, vagy egy háborús eszközökkel történő rendteremtés kilátásba helyezése, melynek során az Egyesült Államok és Izrael, valamint az [Ábrahám-megállapodásokhoz](#) korábban csatlakozott szunnita Öböl-államok egy új erőteret hoznának létre a térségben.

A trumpizmusban azonban [törésvonalat](#) mutat az új amerikai adminisztráció Izraelhez való viszonyulása, mely komoly biztonsági kockázatot jelent, és nem csak a térségre. Míg Trump és csapata a zsidó állam támogatásában – egy kis szegmens kivételével – egységet mutat, ennek mikéntjében azonban már vannak eltérések. A „végső harcig” való sorsközösséget vallják Trump azon munkatársai, akik egy olyan zsidó-keresztény protestantizmus hívei, melyet az iszlám alapvető elutasítása és zsidó Messiás eljövetelének várása jellemez. Ha ez utóbbiak – köztük Vance alelnök és a [védelmi miniszter](#) Pete Hegseth – befolyása lesz erősebb, akkor nem zárható ki, hogy az Egyesült Államok, Izrael feltétlen híveként a zsidó államot annak tágabb stratégiai terveiben katonailag is támogatni fogja. Január 26.-án Trump jóváhagyta a Biden által addig visszatartott komolyabb [fegyverarzenál](#) küldését Izraelbe. Ez háborús előkészületeket is szolgálhat, nem csupán erődemonstrációt.

Ugyanakkor számos realista – mint például John Mearsheimer, Jeffrey Sachs vagy a híres nonkonformista újságíró, Alex Jones – kategorikusan elutasítja a trumpizmus ezen oldalát és ragaszkodik ahhoz, hogy az Egyesült Államok józanabb módon kezelje az egyensúlyt a Közel-Keleten, és közvetlen érdekeit szolgáló politikát folytasson, amely a legtöbbször egyáltalán nem esik egybe Izrael érdekeivel.

Az Egyesült Államok közel-keleti béketeremtő képessége a fentiek fényében kérdéses. Egyoldalúan támogatja konfliktusban részt vevő egyik felet, s maga a Trump-adminisztráció sem egységes abban, hogy ezen egyoldalú támogatás egyáltalán használ-e Amerikának, s hogy e támogatásban elmenjen-e a „végső győzelem” kivívásáig és egy radikálisabb béketeremtésig Irán megtámadásával.

A trumpi béketeremtés másik pillére, a fenyegetés melletti üzletkötési javaslata szintén nem a megbékélésnek a hullámát indította el. A békét sürgető új amerikai elnök éppen ellenkezőleg, [a felháborodás hullámát](#) indította el már az addigi szövetségesei szunnita arab államok között [is érzéketlen javaslatával](#) a legérzékenyebb közel-keleti kérdésben. Azzal, hogy – még a jószándékot el sem vitatva – ingatlanfejlesztő üzletemberként tekint arra a területre, mely az onnan elüldözöttek számára az anyaföld, az elefánt a porcelánboltban hatást keltette. A „[Gáza kisöprésére](#)” és „Kelet Riviéra” felépítésére tett javaslatával, felháborodást és megdöbbenést váltott ki a térségben lévő addig baráti országokban is. A már egyébként is Kína felé orientálódó szövetséges [szunnita államok](#) támogatását ezzel el is veszítheti. A térségben Washington legszorosabb támogatója Jordánia kijelentette, hogy [készen áll a háborúra](#) Izraellel, ha a palesztinokat kiutasítják a területére. [Jordániában tüntetéseken](#) azt hangoztatták, hogy "nem vagyunk vörös indiánok" és "költöztessél inkább 6 millió izraelit Amerikába," "az USA indiánok tetemeire épült fel".

Donald Trump amerikai elnök mindenesetre ragaszkodik ahhoz, hogy [Egyiptom és Jordánia befogadja](#) a kitelepítendő palesztinokat Gázában, annak ellenére, hogy a két arab nemzet elutasította a palesztinok területéről való kitelepítési tervét. Egyiptom és Jordánia számára Trump gázai terve a [kormányzatuk bukása](#) vagy a gazdasági összeomlás közötti választást jelenti. [De magukat az izraelieket is megosztja e kérdés](#): számos prominens izraeli, köztük neves újságírók és kommentátorok gúnyolták ki Donald Trump amerikai elnök Gáza "megtisztítására" vonatkozó javaslatát. Trump elnök ahelyett, hogy visszafogná

magát, [tovább borzolja a kedélyeket](#) azzal, hogy a Truth Social platformján megosztott egy mesterséges intelligencia által készített videót, amelyen egy félmeztelen Benjamin Netanjahuval koktélokat szűrösölget Gázában, az izraeli háború által elpusztított palesztin terület jövőbeli elképzeléseként.

A „Közel-Kelet Riviérája” terv – enyhén szólva – eddig nem aratott maradéktalan sikert, s még az sem kizárt, hogy Trump elnöknek [nem is ez volt a célja vele](#). Lehetséges, hogy – egy eddig rejtett cél érdekében – provokálni akart csupán és a felháborodást keltő ajánlata csak tárgyalási stílusát tükrözi. Üzletemberként számára megszokott, hogy egy extrém követeléssel kezd, ami annyira felháborító, hogy túllép minden korábbi határon. Aztán amikor ebből visszavesz akkor is olyan eredményt tárgyal le, ami elérhetetlen lett volna, ha racionális ajánlattal kezdett volna. Ha ezzel van dolgunk, akkor a kedvező lehetséges forgatókönyv az lehet, hogy az „arcátlanságával” arra készíti a térség szereplőit, hogy ők maguk oldják meg végre a problémát. A gazdag Öböl-államok óriási erőforrásaik ellenére nagyrészt elkerülték, hogy a palesztin menekülteknek állandó letelepítést vagy komoly infrastrukturális beruházásokat ajánljanak fel Gázában. [Egy látszólag ostoba terv](#) bedobásával Trump reakcióra és tényleges lépésekre kényszerítheti ezeket az országokat – már csak azért is, hogy elutasítsák ötletét és ők maguk megvalósítható alternatívát javasoljanak. Tény, hogy [Trump elnök arcátlan javaslatának hatására](#) jött létre egy eddig nem látott konszenzus a Gáza ügyében mostanáig tevékenesen nem aktív arab országok között.

A kairói csúcstalálkozó, egységes arab álláspont és újjáépítési terv

Az izraeliek által okozott megtorló, túlzott, [stratégiai](#) (?) pusztítások és Trump elnök „kisöprés-kitelepítés-újjáépítés” javaslata a térség országai közötti kohéziót erősítette. Többszöri előzetes egyeztetés és halasztás után Kairóban tartották meg a történelmi találkozót, amelynek célja, hogy a vezető arab országok választ adjanak az amerikai elnök felvetésére. Az öt évre tervezett, 53 milliárd dollár költségvetésű javaslat három szakaszban való megvalósítást irányzott elő.

Ugyanakkor a Fehér Házból olyan hírek jöttek, hogy az amerikai elnöknek nem tetszik az arab csúcson elfogadott gázai újjáépítési terv, [elutasítja](#) azt. A Fehér Ház nemzetbiztonsági tanácsának szóvivője közölte, hogy az arab országok által elfogadott terv „figyelmelen kívül hagyja azt a tényt, hogy Gáza jelenleg élehetetlen, és a palesztinok nem élhetnek emberségesen egy romokkal és fel nem robbant lőszerrel teli területen. Lényeges elem, hogy Gázát a Hamasztól mentesen kell újjáépíteni”.

Trump és Irán

A palesztin-izraeli konfliktus mellett az iráni kérdés a Közel-Kelet másik nagy destabilizáló tényezője. Jól láthatóan, Trump elnök ennek az ügynek is pontot akar tenni a végére. E kérdés trumpi kezelésének az alaphangját szintén a fenyegetés adta meg. Míg sor került a közvetett tárgyalásokra, egyre élesebb, diplomáciainak nem nevezhető üzenetváltás történt az Egyesült Államok és Irán között. Trump sötét felhőket és „nagyon-nagyon rossz dolgokat” vizionált a perzsa állam fölé és dörgegelmesen fenyegetett. Ezzel szemben Teherán továbbra is nyitott maradt az ellentétek tárgyalás útján történő rendezése felé, de azt is jelezte, hogy fenyegetésekkel nem lehet nála célt elérni, s felkészült egy katonai támadás adekvát viszonzására.

A válság gyökerei az Irán és a nagyhatalmak között 2015-ben megkötött nukleáris megállapodásig nyúlnak vissza, amely szigorú korlátozásokat írt elő Teherán nukleáris programjára a gazdasági szankciók feloldásáért cserébe. Trump 2018-as kilépése a megállapodásból és a szankciók újbóli bevezetése azonban a feszültség fokozódásához vezetett, mivel Irán nukleáris kötelezettségvállalásainak csökkentésével válaszolt, ami nemzetközi aggodalmakat ébresztett a magas szintű urándúsítás folytatása miatt.

Trump januári visszatérése óta a Fehér Házba kinyilvánította, hogy hajlandó tárgyalni egy új megállapodásról, de nem hátrált meg a „maximális nyomásgyakorlás” politikájától, amely magában foglalja a Teherán elleni további szankciókat és a gazdasági nyomásgyakorlást.

A diplomácia eszközeivel történő megoldás iránti vágyát tükröző lépésként Irán hivatalos panaszt nyújtott be az ENSZ Biztonsági Tanácsához, tiltakozásul Donald Trump amerikai elnök diplomatikusnak nem nevezhető, „meggondolatlan és agresszív” kijelentései ellen.

Az amerikai annak ellenére is fenyegeti Teheránt egy közvetlen háborúval, hogy az Egyesült Államok hírszerzésének elnöke, [Tulsi Gabbard](#) azt állította, hogy Irán egyértelműen nem épít nukleáris fegyvert – legalábbis egyelőre.

Trump „bombázós” tervének kerékkötője lehet még, hogy az Öböl-menti Együttműködési Tanács (GCC) országai kifejezetten, nyilvánosan, több alkalommal is kifejezése juttatták, hogy [nem engedik](#) sem a területüket, sem a katonai bázisukat, sem a légterüket felhasználni egy Irán elleni háborúban. Ezt az egységes álláspontot erősítette meg, hogy az Iszlám Együttműködési Tanács (OIC) és az Arab Liga közös rendkívüli vezetői csúcstalálkozóján Rijádban 2024. november 11-én a szaúdi koronaherceg arra szólította fel a nemzetközi közösséget, hogy tartsa tiszteletben Irán szuverenitását.

Trump mindenekelőtt a zsidó állam biztonságának védelmében indítaná a támadást Irán ellen, azonban a régiós fejlemények okán [Izrael már lassan nagyobb fenyegetést lát Törökországban](#) és az általa támogatott Szíriában, mint Iránban.

A feleket – még ha közvetetten – sikerült tárgyalóasztalhoz ültetni: Irán és az Egyesült Államok Ománban kezdett tárgyalásokat Teherán nukleáris programjáról.

Az Ománban zajló nukleáris tárgyalások évek óta az első hivatalos egyeztetést jelentik Irán és az Egyesült Államok között, s bár önmagában csekély előrelépés történt, elegendő ahhoz, hogy jelezze a feszültségek diplomáciai, nem pedig katonai eszközökkel történő enyhítésére való hajlandóságot.

A Trump-vámtarifák hatása a Közel-Keleten

Donald Trump elnök beváltotta kampányígéretét, 10 és 50 százalékkal emelt vámokat vetett ki a világ országaira. E lépés USA szövetségést és ellenfélt egyaránt érint. A [Közel-Kelet és Észak-Afrika](#) (MENA) régió sem képez kivételt.

Miközben az Egyesült Államok elnöke a Perzsa-öböl menti országokba készülődik mérföldkönek számító látogatásra, a megemelt vámtarifák által a globális piacokra mért csapásnak várhatóan késleltetett és dinamikus hatása is lesz a MENA régióra, országonként függően.

Néhány MENA-ország, köztük Szaúd-Arábia, az Egyesült Arab Emírségek és Törökország, 10 százalékos „alapvámmal” néz szembe.

Ennek ellenére akadnak regionális meglepetések a régóta ígért terv végrehajtásában. Az Egyesült Államok szövetségését, Jordániát például 20 százalékos vámtarifával sújtották a Washingtonnal régóta fennálló szabadkereskedelmi megállapodás ellenére. Izrael 17 százalékos vámtarifát kapott annak ellenére, hogy a hét elején lépéseket tett az ilyen intézkedések enyhítésére, az Egyesült Államok által támogatott gázai háborúja folytatódása közepette.

Az amerikai vámtarifák fő célpontjai Kína és az EU, a MENA régiót nem egységesen, mérsékelten és közvetetten érintik

Bár ezek az intézkedések olyan nagy gazdaságokat céloznak meg, mint Kína és az EU, közvetve a MENA gazdaságait is nyomás alá helyezik a magasabb importköltségek, a potenciális kereskedelemeltérítés és az energiapiaci volatilitás révén. A régió összetett kockázatokkal néz szembe, amelyek két kategóriába

tartoznak: a Perzsa-öböl menti olajexportőrök, valamint az importfüggő Észak-Afrika és a Levante gazdaságai.

Az öböl menti olajexportőrök szorosan figyelemmel kísérik a globális kereslet és az árak alakulását. Mind Szaúd-Arábia, mind az Egyesült Arab Emírségek tekintetében az Egyesült Államokkal folytatott közvetlen kereskedelmük csak [mérsékelten érintett](#) – mindkettőjüket tíz százalékos amerikai vám sújtotta az árukra, de az energiaexport, például a nyersolaj, mentesül ez alól. A nagyobb aggodalom az emelt vámtarifák közvetett hatás miatt van. A kereskedelmi háború okozta recessziótól való félelmek máris lenyomták az olajárakat; a Brent index meredek, 75 dollár alá [zuhanása](#) azt az aggodalmat tükrözi, hogy a lassabb kínai és európai növekedés csökkentheti az olajkeresletet. A tartós visszaesés csökkentené a Perzsa-öböl menti bevételeket és növelné a költségvetési hiányt. Szaúd-Arábiának például hordónként közel 96 dollár olajra

van [szüksége](#) a 2024-es költségvetésének kiegyensúlyozásához, ami jóval a jelenlegi árak felett van. Az IMF az Egyesült Arab Emírségek [megtérülési árát](#) körülbelül 57 dollárral alacsonyabbra becsüli, de továbbra is aggodalomra ad okot, ha az árak tovább csökkennek. Paradox módon az orosz olajra kivetett amerikai vámok fenyegetése pozitívumot is jelenthet: ha az olyan vásárlók, mint India és Kína, a szankcionált orosz nyersolajtól elállnak, az által a Perzsa-öböl menti termelők piaci részesedést szerezhetnek.

A közel-keleti és észak-afrikai olajimportőr gazdaságok számára a vámok másfajta kihívásokat jelentenek. A magasabb energiaárak (ha az orosz olajat ténylegesen korlátozzák) megterhelnék a kereskedelmi mérlegüket és felszítanák az inflációt. Jordánia valójában [profitált](#) az olcsóbb olajból tavaly – a folyó fizetési mérleg hiánya 2023-ban a GDP 3,7%-ára csökkent az alacsonyabb üzemanyag-importköltségek közepette. Ez a tendencia megfordulhat, ha a nyersolaj ára emelkedik, növelve Jordánia és Marokkó hiányát, és nyomást gyakorolva az államháztartásra. Egyiptom, a legnépesebb arab nemzet, különösen sebezhető. Az importált üzemanyagtól és búzától függ, és az ellátási lánc bármilyen zavara vagy az árucikkek árának emelkedése gyorsan begyűri a [fogyasztói árakba](#).

Az export oldalán az autókra és más árukra kivetett amerikai vámok alááshatják a gyártási és [kereskedelmi kapcsolatokat](#). Marokkó például jelentős autóipari exportőrré vált, és bár főként Európát szolgálja ki, egy szélesebb körű lassulás vagy kereskedelem-eltérítés közvetve sújthatja gyárait és beszállítóit. Az egyiptomi textil- és ruházati cikkek, valamint a jordániai gyógyszeripari és ruházati export most további tíz-húsz százalékos vámmal néz szembe az Egyesült Államokba érkező termékek esetében, ami rontja versenyképességüket, hacsak nem tudnak más piacokra áttérni.

Az amerikai protekcionizmussal szemben szélesebb körű kereskedelmi átrendeződés várható

Sok közel-keleti és észak-afrikai ország csatlakozik új blokkokhoz – Szaúd-Arábia, az Egyesült Arab Emírségek és Egyiptom mind szorosabb kapcsolatokat ápol a BRICS-országokkal és az Ázsiai Infrastrukturális Beruházási Bankkal –, hogy csökkentse a Nyugat-központú kereskedelmi rendszertől való függőséget. Az amerikai protekcionizmussal szemben szélesebb körű kereskedelmi átrendeződésre számíthatunk: több dél-déli kereskedelemre, megújult szabadkereskedelmi tárgyalásokra Európával vagy Afrikával, valamint regionális kezdeményezésekre a közel-keleti és észak-afrikai régió belüli kereskedelem fellendítésére.

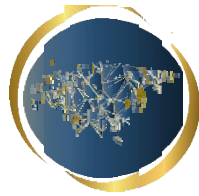
Dél-Kaukázus

Donald Trump győzelme más-más régióban más-más elvárásokat támasztott. A Dél-Kaukázusra ez többszörösen igaz. A Kaszpi-és a Fekete tenger közötti keskeny hegygerincekkel átszőtt régió ugyanis két az Egyesült Államok két stratégiai riválisa – Irán és Oroszország – közé ékelődik. Geopolitikai tekintetben igen fontos régió, ezzel együtt annak három országa igen eltérő utat jár, ebből kifolyólag értékük is eltérő Washington számára.

A legtöbb várakozás és spekuláció Grúzia kérdésében zajlott a kormánypárti és az ellenzéki szakértői és újságírói körökben. Egyesült Államokkal hagyományosan jó viszonyt ápoló Grúzia pozitív változásokra számított Trump megválasztásakor. A grúz vezetőség [szempontjából](#) egy új liberális adminisztráció kedvezőtlen lett volna, így Trump megválasztása pozitív várakozásokkal töltötte el azt. Elsősorban ennek az lehetett volna a hozadéka, hogy a Grúz Álomra nehezedő nemzetközi nyomás annak konzervatívabb politikája miatt mérséklődni fog. Ezzel együtt az új elnök beiktatása előtt ugyanis a kongresszus elé már bekerült egy kétpárti törvényjavaslat, amely munka címe „Georgian Nightmare Non-Recognition Act” azaz a Grúz Rémálom nem elismerési törvény, amely célja hogy delegitimálja az amerikai vezetés kapcsolatait a jelenlegi grúz kormánnyal. Szimbolikus, hogy Trump beiktatására a leköszönt, de magát hivatalban tartó Szalome Zurabisvili elnököt hívták meg. Ettől függetlenül Grúziával kapcsolatban alig történtek változások. Annak ellenére, hogy Zurabisvili utazott a beiktatásra, a Grúz Álommal szemben semmilyen korlátozó, vagy kritikus lépések nem történtek, de a korábban a demokrata adminisztráció által bevezetett korlátozásokat sem oldották fel. Trump és csapata globálisabb kérdésekkel volt elfoglalva, Grúziáról pedig szó sem esett az új kormányzat politikai beszédeiben. A Fehér Ház nem vonta vissza az előző kormányzat döntését, amely befagyasztotta Grúzia pénzügyi támogatását és felfüggesztette a stratégiai partnerséget. Ennek fényében Grúziában úgy [gondolják](#), hogy a Trump-adminisztráció érdektelensége dilemma elé állítja a grúz kormányt: vagy komoly engedményeket tesznek a Nyugattal folytatott tárgyalások feloldása érdekében, vagy kockáztatják a grúzok mentalitásának megváltoztatását, akiknek túlnyomó többsége még mindig a nyugati világ részének tekinti magát.

Örményországban úgy vélik, hogy Trump számára a Dél-Kaukázus ügye periférikus lesz. S bár korábban elítélte az örményekkel szembeni atrocitásokat és [kifejezte](#), hogy kiáll a karabahi örmények jogaiért. Ezzel együtt sokan tartanak attól, hogy az azeri-örmény viszony rendezését nem feltétlenül Jereván számára kedvező módon rendezi majd, annak ellenére, hogy az Egyesült Államok és Örményország között Trump beiktatása előtt néhány nappal stratégiai partnerségi megállapodás került aláírásra. Ez azonban azon kívül, hogy nemtetszést váltott ki Bakuban, alig járt bármi eredménnyel. Az azeri-örmény konfliktusról csak április 24-én az örmény népiértés emléknapján esett szó. A tervek szerint Washingtonban támogatják majd az örmény hadsereget, növelik annak kompatibilitását az amerikai hadsereggel, valamint vám- és határőrizeti szakembereket is küldenek Örményországba. Szakértők [szerint](#) az USA Örményországot a egyik erődjének tekinti a régióban, ezért Örményország az aggodalmak ellenére is megerősítette kapcsolatait a Nyugattal, és a Trump-adminisztráció fontos partnernek tekinti. Az örmény-azerbajdzsáni tárgyalásokkal kapcsolatban az a vélemény van kiemelve, hogy Baku a saját érdekeiben békés retorikát alkalmaz, de valójában nem áll készen egy megállapodás aláírására, hacsak az USA nem gyakorol határozott nyomást.

Azerbajdzsán viszont a régió gazdaságilag és katonailag is legerősebb országaként kizár minden külső beavatkozást az örmény-azeri konfliktusba. Lévéen, hogy jelentős mennyiségű energiát exportál Európába, erősnek és stabilnak érzi pozícióit, Trump üzleti beállítottsága miatt, Bakuban nem aggódtak az új elnök éles intézkedései miatt.

EURASIA CENTER

A régió országaira is kivetették a vámokat. Ezek azonban mindössze 10%-ot jelentenek, és mivel az országok leginkább importálnak az USA-ból, azok negatív hatása csekély rájuk nézve. Egyelőre azt látjuk, hogy a Dél-Kaukázus nem érdekli Trumpot.

Oroszország és Ukrajna

Ennél jóval fontosabb számára az orosz–ukrán háború rendezése, amivel kapcsolatban Trump abban reménykedett, hogy mandátuma első 100 napján belül meg tudja oldani, de csapata eddig csak [részleges előrelépést](#) ért el. Az Egyesült Államok közvetítésével Moszkva és Kijev megállapodott egy 30 napos moratóriumban az energetikai infrastruktúra elleni támadásokra, amely március 18-án kezdődött, de mindkét fél ismételt azzal vádolta egymást, hogy megsértik azt. Később Vlagyimir Putyin orosz elnök kétszer is ideiglenes teljes tűzszünetet hirdetett: egyet húsvétkor (április 19–20.), amit Kijevben is elfogadtak, és felajánlott egy további a győzelem napja 80. évfordulójának megünneplése idejére (május 7–10.).

Trump elnöksége megkezdésével jelentősen aktivizálódott a párbeszéd Moszkva és Washington között. Putyin és Trump több telefonbeszélgetést is folytattak, szakértőik és diplomatáik pedig többször több órás találkozókat tartottak Szaúd-Arábiában és Törökországban. Trump különmegbízottja pedig legalább négyszer [utazott](#) Moszkvába. Oroszország és az Egyesült Államok között kezdetét vette egy bizonyos szintű normalizáció, a viszony ugyanakkor egyáltalán nem nevezhető barátinak.

Ukrajna számára Trump győzelme kétes perspektívákkal kecsegtetett, ugyanis Kijevben tartottak attól, hogy intézkedései Moszkvának kedveznek majd inkább és az első lépéseket látva úgy tűnt, hogy aggodalmaik beigazolódnak látszanak. Kijev és Washington viszonyának mélypontjára Zelenszkij washingtoni látogatása alatt került sor amikor az ukrán elnök feszült eszmecsere folytatott az amerikai elnökkel és csapatával a Fehér Házban a Kijevvel kötendő ásványkitermelési megállapodás tervezett aláírása előtt, amelyet Washington kulcsfontosságú lépésnek minősített az orosz–ukrán háború befejezése felé. Zelenszkij hangsúlyozta, hogy az Egyesült Államok biztonsági kötelezettségvállalásai nélkül nem hajlandó tűzszünetet kötni, és kijelentette, hogy „nem szabad megállapodni egy gyilkossal”, Vlagyimir Putyin orosz elnökre utalva. Válaszul Trump azt javasolta, hogy Ukrajnának engedményeket kell tennie, és nagyobb hálát kellene mutatnia az Egyesült Államok támogatásáért. A szóváltás tovább fajult, amikor az amerikai alelnök J.D. Vance felhívta Zelenszkij figyelmét arra, hogy Ukrajna komoly gondokkal küzd a fronton, emberhiányban szenved, a férfiakat pedig erőszakkal viszik a frontra. Az ukrán elnök válaszul felkérdezte az alelnököt és azzal vágott vissza, hogy ne beszéljen Ukrajna problémáiról úgy, hogy nem járt ott. Ettől kezdve a nyilvános beszélgetés heves szóváltásba torkollott. Zelenszkijnek és delegációjának idő előtt kellett elhagynia a Fehér házat.

Az ukrán politikusok túlnyomó része [csalódását](#) és nemtetszését mutatta ki Trump és csapata viselkedésével kapcsolatban, a szakértők egy része pedig úgy véli, hogy az Ukrán elnököt kelepcebé csalták, és az egész egy előre megtervezett akció volt, amelynek célja nem más volt, mint Zelenszkij elnök fontosságának devalválása, hiszen a Trump adminisztráció egyébként is hűvös hozzáállást tanúsított Kijev felé.

A viszony azóta rendezettebbnek látszik, bár továbbra is vannak pontok amelyek [nehezítik az előrehaladást](#). Április 17-én Párizsban ismertették az amerikai béketervet, majd április 23-án Londonban folytatódott a viták az amerikai kezdeményezésről. A terv a konfliktus a frontvonalak mentén történő befagyasztását és a megszállt területek elvesztésének beismerését javasolja Ukrajnának. Bár a párizsi tárgyalások hoztak eredményt, áttörést azonban nem értek el. Erre reagálva az Egyesült Államok új megközelítést választott. Washington jelezte, hogy nem kíván hónapokig tárgyalni, hanem minél hamarabb le akarja zárni a konfliktust. Ezt az üzenetet az elnök, a külügyminiszter és az alelnök is hangsúlyozta. A várt második,

londoni találkozó ennek következtében értékelődött le. Marco Rubio külügyminiszter nem vett részt a megbeszélésen így nyomatékosítva az amerikai kormányzat új kommunikációs irányvonalát. Trump elnök tovább emelte a tétet és élesen bírálta Zelenskij ukrán elnököt, a béke akadályozásával vádolva őt.

A jég a Vatikánban, Ferenc pápa temetésén tört meg, amikor a két elnök egy gyors találkozót tartott, amely után mind Kijevben mind Washingtonban pozitívan értékelték.

A Trump-adminisztráció továbbra is aktív párbeszédet folytat Oroszországgal, Ukrajnával és az európai országokkal a háború lezárásával kapcsolatban. Az ügy azonban egy igen összetett egymásnak ellentmondó érdekek és ellentétek összefonódásából álló rendszerszintű problémagóc, amely megoldása rendkívüli erőfeszítéseket és egyben rugalmasságot is igényel az érintett felek részéről. A 100 napos határidő bár ambiciózus volt, nem tűnt teljesen lehetetlennek. Bár az eredmények egyelőre csak részlegesek, a tendencia önmagában jó.

Közép-Ázsia

Az elnökség első 100 napját gyakran kritikus időszaknak tekintik a kormányzás hangvételének és irányvonalának meghatározása szempontjából. Donald Trump, amerikai elnök esetében ezt az időszakot azonban sokkal inkább a proaktivitás, a korábban ismert rendszerrel (globalizált világ törvényei) szembeni fellépés, s a tétek magasra emelése jellemezte, amelynek nagy része jelentős hatással volt a nemzetközi kapcsolatokra, többek között – bár periférikusan – Washingtonnak a Közép-Ázsiával való kapcsolataira is.

A kezdet

Donald Trump külpolitikáját az „America First” (Amerika az első) hangsúlyozása jellemezte, ami gyakran a nemzetközi kapcsolatok „tranzakciós” jellegű megközelítésében nyilvánult meg. Ez azt jelentette, hogy olyan gazdasági alkukat és biztonsági megállapodásokat helyeztek előtérbe, amelyek közvetlenül az Egyesült Államoknak kedveztek. Közép-Ázsiával összefüggésben ennek a megközelítésnek 100 nap alatt sem pozitív és negatív következményei nem voltak.

Perifériából új stratégai szintér?

Bár Közép-Ázsia hagyományosan nem volt és jelenleg sem szerepel az amerikai külpolitika kiemelt prioritásai között, 100 nap trumpi kormányzás elteltével ez a helyzet nem változott a geopolitikai folyamatok alakulásának a fényében.

Közép-Ázsia amerikai külpolitikában elfoglalt helye nagyon marginális, amit jól mutat az is, hogy történelem során (a közép-ázsiai országok Szovjetuniótól történő függetlenedése óta) még egyetlen hivatalban lévő amerikai elnök sem látogatott el a régióba, illetve nem tartott elnöki szintű csúcstalálkozót a közép-ázsiai országok vezetőivel. Emellett Washington számára maga a régió is gyakran háttérbe szorult más globális prioritások – Közel-Kelet, Ázsiai-Csendes-Óceáni térség – miatt. Azonban arra volt már példa, hogy közép-ázsiai vezetők [látogatást tettek](#) az Egyesült Államokba, de találkozniuk az amerikai elnökkel még így sem sikerült, ami aláhúzza a régióval kapcsolatos marginális vagy periférikus amerikai hozzáállást. Ugyanakkor Közép-Ázsiának az amerikai külpolitikában elfoglalt periférikus álláspontjában változást hozott a 2023 szeptemberében az öt közép-ázsiai ország vezetőjének és Joe Biden amerikai elnök részvételével megrendezett első amerikai–közép-ázsiai csúcstalálkozó. Ez lett az első alkalom, amikor a régió országainak vezetői és az amerikai elnök között személyes találkozóra került sor. E példanélküli csúcstalálkozó ellenére azonban a magas szintű interakciók továbbra is ritkák maradtak a régió és Washington között. 2024-ben ugyan sor került [egy külügyminiszteri találkozóra](#), amelynek az eredménye az amerikai külügyminiszter követelőző hozzáállása miatt nem váltott ki pozitív vízhangokat a régióban. Ugyanakkor 2024-re ezek a találkozók már arra a következtetésre engedtek utalni, hogy bár az amerikai külpolitika figyelem megnövekedhetett a régió iránt, azonban Közép-Ázsia továbbra sem áll az amerikai külpolitika elsődleges fókuszában, mivel, ahogy a tapasztalat – Közel-Kelet, Ukrajna, Tajvan – is mutatja az Egyesült Államok külpolitikáját inkább a globális eseményekre, mintsem a regionális prioritásokra történő reagálás jellemzi. Más szóval Washington nem a régió fontossága, hanem olyan külső tényezők miatt vállalt/vállalhat szerepet a régióban, mint az afganisztáni háború, vagy Oroszország történelmi befolyásának ellensúlyozására tett kísérletek.

Azonban az is igaz, hogy az amerikai hadsereg afganisztáni szerepvállalás növelte Washington számára Közép-Ázsia stratégiai jelentőségét (például a Manasz légi bázis Kirgizisztánban, amely egykor az

afganisztáni háborúba induló amerikai katonai személyzet és rakomány utánpótlás egyik fő állomáshelye volt), de ez az amerikai csapatok kivonásával a régió ezen jellegű felértékelődése meg is szűnt.

Emellett Közép-Ázsiát – amely az [amerikai külpolitikában régóta háttérbe szorult](#) – hagyományosan az afganisztáni amerikai célok szempontjából való hasznosságán keresztül szemlélték. A régió stratégiai jelentőségét háttérbe szorították az Ukrajnával és a Közel-Kelettel kapcsolatos események. A Biden-kormány alatt egyértelműen az [ukrajnai orosz-ukrán háború](#) uralta a napirendet, Tajvan és Kína kérdése mellett kevés teret engedve más régióknak.

Ugyanakkor a Trump adminisztráció 2025. januárjától [jól dokumentáltan és szkeptikusan](#) viszonyul az Egyesült Államok hosszú távú ukrajnai szerepvállalásához, ami Közép-Ázsiát akár az amerikai stratégia kulcsfontosságú elemévé teheti, abban az esetben, ha az új washingtoni kormányzat felismeri a régióban rejlő számára kedvező lehetőségeket.

Trump vs. Biden kormány politikái Közép-Ázsiával kapcsolatban

Trump alatt az Egyesült Államok közép-ázsiai politikáját inkább a pragmatikus, üzletorientált megközelítés jellemezte, amely kevesebb hangsúlyt fektetett a demokratikus reformokra és az emberi jogokra. Trump alatt az amerikai külpolitika hangsúlya a kínai befolyással szembeni fellépésre és a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok előmozdítására helyeződött. Ezzel szemben a Biden-kormányzat növelte – az első Trump-kormányhoz képest – a magas szintű (külügyminiszteri) diplomáciai szerepvállalást a régióval kapcsolatban, hangsúlyozva a demokratikus reformok fontosságát.

Az Egyesült Államok Közép-Ázsiára vonatkozó stratégiája 2019-2025

Az első Trump-kormányzat idején elfogadott úgynevezett [Az Egyesült Államok Közép-Ázsiára vonatkozó stratégiája 2019-2025](#): A szuverenitás és a gazdasági jólét előmozdítása ugyan jelezte a régiónak az amerikai külpolitikai szerepében betöltött „felértékelődését”, azonban ez nem jelentett tényleges, valódi változást Amerika Közép-Ázsia politikájában. Jelenleg is dominálja Washingtonnak Közép-Ázsiával kapcsolatos álláspontját. A stratégiai cél a régióval kapcsolatban továbbra is egy stabilabb és virágzóbb Közép-Ázsia felépítése volt, amely szabadon, saját feltételei szerint követheti politikai, gazdasági és biztonsági érdekeit különböző partnerekkel. Washington e stratégiában pedig a következő átfogó célkitűzéseket vázolta fel Közép-Ázsiával kapcsolatban:

- **A szuverenitás támogatása, jogállamiság és emberi jogok védelme.** Egyfajta diplomáciai elkötelezettség és segítségnyújtás a demokratikus intézmények és a gazdasági jólét megerősítése érdekében.
- **A terrorizmus csökkentése.** Amerika kész együttműködni a közép-ázsiai országok hatóságaival a szélsőséges ideológiákkal szemben, megakadályozva, hogy a régió terrorista szervezetek központjává váljon.
- **Az afganisztáni stabilitás támogatása.** A közép-ázsiai országok ösztönzése az Afganisztánnal való gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésére, hozzájárulva ezzel a regionális stabilitáshoz. (Ezzel a ponttal kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy a közép-ázsiai országok mindegyike önmagától is érdekelt ebben a kérdésben gazdasági, kulturális, kereskedelmi és biztonsági szinten egyaránt).

Trump közép-ázsiai regionális politikájának kezdeti lehetőségei

Azt követően, hogy Donald Trumpot újraválasztották és hivatalosan is beiktatták, az Egyesült Államok közép-ázsiai külpolitikáját vélhetően továbbra is az olyan külső tényezők alakítják majd, mint a Kínával

vagy Oroszországgal szemben washingtoni startégiák. A kormányzat Kínával szembeni agresszív álláspontja magában foglalja a szigorúbb vámok bevezetését és a gazdasági szétválasztás folytatását, ami Kína közvetlen szomszédsága miatt közvetlenül érintheti Közép-Ázsiát. Ha és amennyiben Donald Trump beváltja a Kínával kapcsolatban tett előzetes ígéreteit és a második Trump-kormányzat arra összpontosít majd, hogy Kína befolyásával szemben alternatív infrastrukturális projekteket támogasson, és csökkentse a kínai beruházásoktól való függőséget a világban, akkor valószínűsíthető, hogy Washington szorosabb együttműködéseket szeretne majd kialakítani a közép-ázsiai országokkal.

Ami Oroszországot illeti, Trump potenciálisan engedékenyebb álláspontja megváltoztatta a dinamikát Közép-Ázsiában, ahol Oroszország történelmi befolyást tart fenn. Arra törekedett, hogy csökkentse az Ukrajnának nyújtott támogatást, és arra ösztönözte az európai szövetségeseket, hogy nagyobb terhet vegyenek magukra, egy olyan békefolyamatra törekedve, amely kedvezőbb az orosz érdekeknek. Ez a megközelítés az Ukrajnának nyújtott amerikai katonai támogatás csökkentéséhez vezetett, ami kihatással van a regionális erőegyensúlyra.

Vámok és Közép-Ázsia

Az Egyesült Államok kétoldalú kereskedelme a térségben soha nem volt különösen erős. Ugyanakkor valamelyest kivételt képez ebben a kérdésben Kazahsztán - a régió legnagyobb gazdasága -, amely az egyetlen közép-ázsiai ország, akinek a kereskedelme az Egyesült Államokkal meghaladja az egymilliárd dollárt. A hivatalos statisztikák szerint 2024-ben Amerika teljes árukereskedelme Kazahsztánnal [3,4 milliárd dollárra](#) volt, míg Üzbegisztán, Kirgizisztán, Tádzsikisztán és Türkmenisztán együttesen kisebb kereskedelmi forgalmat bonyolít az Egyesült Államokkal, mint Kazahsztán. Mindez azonban eltörpül ahhoz képest, hogy Kína 2023-ban [89,4 milliárd dolláros](#) kereskedelmi forgalmat ért el a közép-ázsiai országgal.

Az Egyesült Államok és Üzbegisztán közötti kereskedelmi forgalom 2024-ben (millió dollárban)	
Teljes kereskedelmi forgalom	423,2
Üzbegisztánba irányuló amerikai áruexport	380,8
Üzbegisztánból származó amerikai áruimport	42,4

Forrás: Office of the United States Trade Representative

Az Egyesült Államok és Türkmenisztán közötti teljes áruforgalom 2024-ben (millió dollárban)	
Teljes kereskedelmi forgalom	96,8
Türkmenisztánba irányuló amerikai áruexport	82,2
Az Egyesült Államok áruimportja Türkmenisztánból	14,6

Forrás: Office of the United States Trade Representative

Az Egyesült Államok és Tádzsikisztán teljes áruforgalma 2024-ben (millió dollárban)	
Teljes kereskedelmi forgalom	61,5
Tádzsikisztánba irányuló amerikai áruexport	56,8
Az Egyesült Államok áruimportja Tádzsikisztánból	4,6

Forrás: Office of the United States Trade Representative

Az Egyesült Államok és Kirgizisztán teljes áruforgalma 2024-ben (millió dollárban)	
Teljes kereskedelmi forgalom	149,8
Kirgizisztánba irányuló amerikai áruexport	133,1
Az Egyesült Államok áruimportja Kirgizisztánból	16,7

Forrás: Office of the United States Trade Representative

Az Egyesült Államok és Kazahsztán közötti teljes árukereskedelem (milliárd dollárban)	
Teljes kereskedelmi forgalom	3,4
A Kazahsztánba irányuló amerikai áruexport	1,1
Az Egyesült Államok áruimportja Kazahsztánból	2,3

Forrás: Office of the United States Trade Representative

Kazahsztán legfontosabb importpartnerei 2023-ban (százalékban)		Kazahsztán legfontosabb exportpartnerei 2023-ban (százalékban)	
Kína	27.4%	Olaszország	18.9%
Oroszország	26.5%	Kína	18.7%
Németország	5.2%	Oroszország	12.4%
USA	4.2%	Hollandia	5.2%
Dél-Korea	3.6%	Törökország	5%
Törökország	3.3%	Dél-Korea	4.8%

Forrás: saját összeállítás a Qazstat adatai alapján

Üzbegisztán legfontosabb importpartnerei 2023-ban (százalékban)		Üzbegisztán legfontosabb exportpartnerei 2023-ban (százalékban)	
Kína	29.2%	Oroszország	9.8%
Oroszország	17.2%	Kína	5.5%
Kazahsztán	8%	Kazahsztán	5.1%
Dél-Korea	6.1%	Törökország	3.3%
Törökország	4.9%	Afganisztán	2.6%
Mások	34.7%	Kirgizisztán	2.6%

Forrás: Az Üzbég Köztársaság elnöke alatt működő Statisztikai Hivatal (UzStat)

Az első körben bejelentett amerikai 10%-os alaptarifával megállapított vámok Közép-Ázsia területileg legnagyobb országát, Kazahsztánt kivéve – akire 27%-os vámteher vonatkozik – mind a négy közép-ázsiai ország „jó” helyzetben van.

Kihívások Közép-Ázsia számára

Donald Trump első 100 hivatali napja összetett színteret teremtett az Egyesült Államok és Közép-Ázsia közötti kapcsolatokban. Bár voltak lehetőségek a gazdasági és biztonsági együttműködésre, az egyértelmű, következetes politika hiánya sok kérdést megválaszolatlanul hagyott amerikai részről. Közép-Ázsia számára a Donald Trump elnökségének első 100 napja geopolitikai kihívásokat és lehetőségeket egyaránt jelent. A nagyhatalmakkal való kapcsolatok kiegyensúlyozása –multivektoros külpolitika – kulcsfontosságú lesz a régió országai számára, mivel az Egyesült Államokkal és Kínával való kapcsolatok megtartása és az egymással versengő érdekek közötti eligazodások meghatározóak lesznek, amiben a C5+ platform kiemelt szerepet játszhat (vagy akár egy az ASEAN-hoz hasonló modellek elfogadása).

2025-ben a gazdasági fejlődés Közép-Ázsia országai számára minden jel szerint továbbra is prioritás marad. A külső befektetések kihasználása az infrastruktúra és a növekedés érdekében előnyös, de a közép-ázsiai nemzeteknek biztosítaniuk kell, hogy az ilyen kötelezettségvállalások ne veszélyeztessék hosszú távú érdekeiket, és ne teremtsenek fenntarthatatlan függőséget. Az Egyesült Államok Közép-Ázsiára vonatkozó stratégiája 2019-2025 hangsúlyozza az amerikai befektetések és fejlesztések előmozdítását, amelynek célja egy olyan kedvező környezet megteremtése, amely átlátható, nyitott és vonzó az amerikai vállalkozások számára. A gazdasági reformokra és a külföldi befektetések vonzására való összpontosítás segíthet a közép-ázsiai országoknak megerősíteni gazdaságukat, és csökkenteni az egyetlen külső szereplőtől való függőséget.

Ugyanakkor a második Trump-kormány külpolitikájának középpontjában vélhetően az ázsiai-csendes-óceáni térség állhat majd, ami explicit módon nem jelenti majd Közép-Ázsia elhanyagolását. Sokkal inkább annak a jele lehet, hogy Trump az ázsiai-csendes-óceáni térségre összpontosít, ami adott esetben még előnyöket is teremthet Közép-Ázsia számára, mivel így a régió Washington számára a kínai befolyással szembeni szélesebb körű stratégiai érdekek közé tartozhat.

Mindazonáltal nem szabad figyelmen kívül hagyni azokat a tényeket sem, hogy Közép-Ázsia potenciálját minden nagyhatalom szemében elsősorban a régió erőforrásokban gazdag, mint a kőolaj és földgáz, a ritkaföldfémek erőteljes jelenléte és a kritikus ásványkincsek bősége jelenti. Újraélesztését követően Trump növelheti az amerikai befektetéseket ezekben az ágazatokban Közép-Ázsiában, különösen figyelembe véve a régió gazdag uránium- és egyéb ritka ásványi anyag lelőhelyeit, amelyek nélkülözhetetlenek a technológiai és védelmi ipar számára. Emellett az energetikai és közlekedési infrastruktúra kiépítése nemcsak gazdasági előnyökkel járna, hanem stratégiai igazodással is az amerikai érdekekhez, csökkentve a Kínától való függőséget és alternatívát kínálva Oroszország befolyásával szemben, ami azonban mind orosz, mind kínai részről feszültségeket keltene. Illetve ebben a tekintetben figyelembe kell venni azt a scenáriózt is, hogy Washington Közép-Ázsiával kapcsolatban már korántsem bír olyan gazdasági befolyással, mint korábban azt elképzelte.

Az elemzést készítette: Klemensits Péter, Nagy Angelina, Öry Mariann, Sárkány László, Seremet Sándor, Szakáli Máté, Veres Szabolcs.

Borítókép: X/White House